

Centar za razvoj karijera knjižničara Hrvatskog knjižničarskog društva

Croatian Library Association's Professional Development Centre for Librarians

Primljeno: 20. 10. 2023.
Prihvaćeno: 5. 11. 2023.

**TEMA
BROJA**

Iva Klak Mršić, viša knjižničarka

Knjižnice grada Zagreba
iva.klak.mrsic@kgz.hr

Dorja Mučnjak, knjižničarska savjetnica

Nacionalna i sveučilišna knjižnica
dmucnjak@nsk.hr

Jasenska Pleško, viša knjižničarka

Knjižnice grada Zagreba
jasenska.plesko@kgz.hr

Sažetak

Suvremeno tržište rada svakodnevno se mijenja kao posljedica razvoja tehnologije te zahtjeva nova znanja i vještine kao i kompetencije zaposlenika. U knjižnicama se prema Zakonu o knjižnicama i knjižničnoj djelatnosti te Pravilniku o uvjetima i načinu stjecanja stručnih zvanja u knjižničarskoj struci zapošljavaju knjižničarski tehničar, viši knjižničarski tehničar, knjižničarski suradnik, viši knjižničarski suradnik, knjižničar, čiji je set stručnih kvalifikacija zadan. Na tržištu rada se za pojedina radna mjesta traže (rukovoditeljske ili specijalističke pozicije) viša stručna zvanja (viši knjižničar i knjižničarski savjetnik). Promjene radnog okruženja i potrebe korisnika kao i razvoj tehnologije stvaraju potrebu za razvojem novih stručnih i generičkih kompetencija knjižničarskog osoblja.

Hrvatsko knjižničarsko društvo je, na prijedlog Komisije za obrazovanje i stalno stručno usavršavanje, prijavilo na Poziv za predlaganje programa javnih potreba u kulturi Republike Hrvatske za 2021. godinu projekt Centar za razvoj karijera. Profesionalno usmjeravanje djelatnost je pružanja pomoći pojedincima pri odabiru njihovog zanimanja i razvoju karijere. U sklopu projekta planirane su aktivnosti i usluge profesionalnog informiranja za studente i knjižničare, te aktivnosti kojima bi se usmjerilo i osnažilo voditelje i ravnatelje knjižnica u vođenju timova. U organizacijskom kontekstu, razvoj karijere odnosi se na skup aktivnosti kojima je cilj pomoći zaposlenicima da osvijeste svoje profesionalne ciljeve i steknu kompetencije potrebne za njihovo ostvarenje. Tijekom 2021. godine održane su edukativne i promotivne aktivnosti.

Gljučne riječi: knjižničari, profesionalni razvoj i napredovanje, upravljenje ljudskim potencijalima

Summary

Modern job market continually changes due to development in technology and requires new skills and competencies from employees. According to the Law on Library Activities and Libraries, and Ordinance on the Conditions and Procedures for the Obtainment of Professional Titles in the Library Profession, libraries may hire members of the regulated professions such as library technician, senior library technician, library assistant, senior library assistant, and librarian with predetermined set of qualifications. On the job market there is a demand for specific work employment positions (managerial or specialist positions) senior professional qualifications (senior librarian, library advisor). Changes in the working environment and user needs, as well as technology development create a need for new expert and generic competencies of library staff.

On the suggestion of the Commission for Education and Continuing Professional Development Croatian Library Association has answered the public Call for proposals of public needs in culture of the Republic of Croatia for the year 2021, proposing the project Professional Development Centre for Librarians. Professional guidance helps individuals choose their career and develop it. Project has planned activities and services of professional guidance for students and librarians, and activities created to guide and empower managers and directors of libraries in team guidance. Career development is organised in such a way that it refers to a number of activities that aim to help employees to become aware of their professional goals and acquire competencies necessary for their achievement. During 2021, a number of educational and promotional activities were carried out.

Keywords: librarians, professional development and advancement, managing human resources

Uvod

Komisija za obrazovanje i stalno stručno usavršavanje, Hrvatskog knjižničarskog društva (HKD) djeluje od kraja šezdesetih godina 20. stoljeća kada ju je pokrenulo Hrvatsko bibliotekarsko društvo. Od tada do danas kontinuirano prati i predlaže pristupe školovanju i stalnom stručnom usavršavanju knjižničara. Osnovni su zadaci Komisije prepoznavanje potreba struke, osiguranje okruženja u kojem je moguće stručno usavršavanje te motiviranje knjižničara na stalno stručno usavršavanje.¹

U suvremenom svijetu novih komunikacijskih i informacijskih tehnologija potreba za stalnim usavršavanjem knjižničara raste, a sve je naglašenija potreba za edukacijama koje imaju za cilj pomoći knjižničaru u upravljanju vlastitom karijerom. Da bi knjižnice uspješnije poslovale, važno je osvijestiti studentima informacijskih znanosti i knjižničarima potrebu za profesionalnim usmjeravanjem te im pomoći u upravljanju njihovim karijerama. Na inicijativu Komisije za obrazovanje i stalno stručno usavršavanje 2021. godine pokrenut je razvojni projekt Centar za razvoj karijera knjižničara. Svrha je projekta osnažiti organizacijski razvoj knjižnica kroz različite aktivnosti profesionalnog usmjeravanja knjižničara i studenata.

Centar za razvoj karijera knjižničara HKD-a

Cjeloživotno profesionalno usmjeravanje skup je različitih aktivnosti koje pojedincima omogućuju identificiranje vlastitih interesa, kompetencija i mogućnosti u različito doba života, kako bi donijeli odluke o obrazovanju, osposobljavanju i zapošljavanju te upravljali vlastitom profesionalnom karijerom. Aktivnosti profesionalnog usmjeravanja pružaju stručnu pomoć pojedincu u njegovom profesionalnom razvoju uzimajući u obzir psihofizičke osobine, znanja i vještine pojedinca baš kao i karakteristike rada i mogućnosti zapošljavanja.²

Hrvatsko knjižničarsko društvo je, na prijedlog Komisije za obrazovanje i stalno stručno usavršavanje prijavilo, projekt Centar za razvoj karijera knjižničara HKD-a na Poziv za predlaganje programajavnih potreba u kulturi Republike Hrvatske za 2021. godinu.³ Tijekom izrade projektnog prijedloga članice Komisije za obrazovanje i stalno stručno usavršavanje raspisale su željene aktivnosti u projektu prema ciljanim skupinama kojima su aktivnosti namijenjene: ravnateljima ili voditeljima knjižnica, knjižničarima i studentima. Planirano je da se program Centra provodi kroz promotivne, edukativne i savjetodavne aktivnosti, u suradnji sa stručnjacima koji se bave razvojem karijera i komunikacijskim stručnjacima, te s komisijama pri Hrvatskom knjižničarskom društvu. Edukativne i savjetodavne aktivnosti osmišljavane su s ciljem pomoći ravnateljima i voditeljima knjižnice pri usklađivanju organizacijskih ciljeva ustanove i zadovoljstva zaposlenika, te osvijestiti knjižničare o njihovim profesionalnim ciljevima i kako da to postignu. Promotivne aktivnosti u projektu primarno su bile namijenjene knjižničarskoj zajednici. Planiralo se izraditi i objaviti infografiku kao rezultat održane radionice, a razmatrala se i mogućnost da se uvede kotizacija za određenu ciljanu skupinu ravnatelje i voditelje knjižnica, dok bi za studente bilo besplatno. Unaprijed se znalo da će teme radionica, njihov broj i način provedbe ovisiti o epidemiološkim uvjetima s obzirom na pandemiju koronavirusa te financijskim mogućnostima, odnosno prihvaćanju troškovnika projekta. Od 1. rujna do 1. listopada 2020. godine bio je otvoren Poziv

¹ Hrvatsko knjižničarsko društvo. URL: https://www.hkdrustvo.hr/hr/strucna_tijela/27/uvod/ (6. 10. 2023.)

² Strategija cjeloživotnog profesionalnog usmjeravanja i razvoja karijere u Republici Hrvatskoj 2016.-2020. URL: <http://www.kvalifikacije.hr/sites/default/files/documents-publications/2017-05/Strategija%20CPU%20i%20razvoja%20karijere%20u%20RH%202016.-2020..pdf> (6. 10. 2023.)

³ Ministarstvo kulture i medija. URL: <https://min-kulture.gov.hr/financiranje/arhiva-2782/odobreni-programi/odobreni-programi-u-2021-godini/knjiznicna-djelatnost-razvojni-programi-i-projekti-pregled-sa-stanjem-20-1-2021/20453> (6. 10. 2023.)

Republike Hrvatske za 2021. godinu, a prihvaćeni programi trebali su se realizirati od 1. siječnja do 31. prosinca 2021. godine.⁴

U siječnju 2021. godine odobren je projekt Centar za razvoj karijera knjižničara HKD-a kao razvojni program u programskom području knjižnična djelatnost. S promocijom projekta započelo se 29. rujna 2021. godine na ZKD forumu *Svjetlo na kraju tunela – profesionalno usmjeravanje knjižničara* koji su organizirali Zagrebačko knjižničarsko društvo i Komisija za obrazovanje i stalno stručno usavršavanje, kao i na 17. danima specijalnih i visokoškolskih knjižnica prezentacijom *Važnost profesionalnog usmjeravanja knjižničara: razvojni projekt Centar za razvoj karijera knjižničara*.

Plan je bio održati edukacijski ciklus od 7 dvodnevnih radionica za rukovoditelje i voditelje knjižnice, te niz radionica za knjižničare. S obzirom na odobreni troškovnik projekta održane su dvije radionice za ravnatelje i voditelje knjižnica. Radionica *Vođenje i upravljanje* održana je 25. i 26. studenoga 2021. od 9 do 15 sati u prostoru Nacionalne i sveučilišne knjižnice. Sudionici radionice bili su članovi Hrvatskog knjižničarskog društva s područja grada Zagreba i Zagrebačke županije. Na radionici se govorilo o važnosti uloge rukovoditelja u suvremenim organizacijama, načinima rukovođenja, izgradnji autoriteta kroz niz kraćih predavanja, individualnih vježbi, vježbi u paru i u malim grupama, te su svi sudionici dobili radne materijale i potvrde o sudjelovanju. Voditeljica radionice je Jasna Belamarić, psihologinja koja je trenerica i konzultantica za razvoj ljudskih potencijala. Sljedeća dvodnevna radionica se zbog velikog interesa i omogućavanja sudjelovanja članovima HKD-a s područja Republike Hrvatske organizirala u mrežnom okruženju, 14. i 15. prosinca 2021. od 9 do 15 sati. Na radionicama je ukupno bilo 89 sudionika, od čega 21 sudionik na edukaciji u studenom 2021. godine, a 68 sudionika na radionici u prosincu 2021. godine.⁵

Upitnik kojim se ocjenjivala uspješnost radionice *Vođenje i upravljanje* imao je deset pitanja od kojih se šest odnosilo na sadržaj radionice, organizaciju i predavača, te jedno otvoreno pitanje i tri pitanja koja su se odnosila na samog ispitanika, stručnu spremu, knjižnicu u kojoj radi i dužinu radnog staža u knjižnici. Ispitanici su na pitanja mogli odgovoriti ocjenom od 1 do 5. Trinaest sudionika ispunilo je upitnik koji su na pitanja o sadržaju radionice, kvaliteti materijala, ocjeni predavača, organizaciji radionice i primjenjivosti sadržaja radionice na radnom mjestu dali najvišu ocjenu (5), a svi bi radionicu preporučili svojim kolegama. Prema evaluacijskom upitniku najviše ispitanika ima visoku stručnu spremu, radi u narodnoj knjižnici i ima radnog staža u knjižnici od 26 do 30 godina.

Nakon uspješne realizacije i zadovoljnih polaznika radionica program projekta Centar za razvoj karijera knjižničara HKD-a prijavljen je na Poziv za predlaganje programa javnih potreba u kulturi Republike Hrvatske i za 2022. godinu, no nije prihvaćen. Daljnje provođenje projekta je stalo iako su članice Komisije za obrazovanje i stalno stručno usavršavanje planirale aktivnosti namijenjene studentima i knjižničarima koje bi se mogle odraditi volonterski unutar knjižničarske zajednice.

⁴ Ministarstvo kulture i medija. URL: https://min-kulture.gov.hr/UserDocImages/dokumenti/Upute%20za%20prijavitelje%202021/007_upute_knji%C5%BEni%C4%8Dne%20djelatnosti_kor.pdf (6. 10. 2023.)

⁵ Hrvatsko knjižničarsko društvo. Izvještaj o radu Komisije za obrazovanje i stalno stručno usavršavanje za 2021. godinu.

Zaključak

Profesionalno usmjeravanje ključna je dimenzija cjeloživotnog učenja. Izrazito je važno jer omogućuje pojedincima i organizacijama uvide u njihov rad i funkcioniranje kako bi mogli biti produktivni i zadovoljni, a ujedno se bolje prilagodili novonastalim okolnostima na tržištu rada. Velik interes za sudjelovanjem na radionici i odlične ocjene kojima su sudionici ocjenjivali radionice, pokazuju da postoji potreba za takvom vrstom edukacije, a time i za dugoročnom provedbom projekta Centar za razvoj karijera knjižničara HKD-a.

Literatura

1. Hrvatsko knjižničarsko društvo. URL: https://www.hkdrustvo.hr/hr/strucna_tijela/27/uvod/ (6. 10. 2023.)
2. Hrvatsko knjižničarsko društvo. Izvještaj o radu Komisije za obrazovanje i stalno stručno usavršavanje za 2021. godinu.
3. Ministarstvo kulture i medija. URL: <https://min-kulture.gov.hr/financiranje/arhiva-2782/odobreni-programi/odobreni-programi-u-2021-godini/knjiznicna-djelatnost-razvojni-programi-i-projekti-pregled-sa-stanjem-20-1-2021/20453> (6. 10. 2023.)
4. Ministarstvo kulture i medija. URL: https://min-kulture.gov.hr/UserDocImages/dokumenti/Upute%20za%20prijavitelje%202021/007_upute_knji%C5%BEni%C4%8Dne%20djelatnosti_kor.pdf (6. 10. 2023.)
5. Pravilnik o uvjetima i načinu stjecanja stručnih zvanja u knjižničarskoj struci (2021). Narodne novine 107, 20. URL: https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2021_10_107_1886.html (8. 11. 2023.)
6. Strategija cjeloživotnog profesionalnog usmjeravanja i razvoja karijere u Republici Hrvatskoj 2016.-2020. URL: <http://www.kvalifikacije.hr/sites/default/files/documents-publications/2017-05/Strategija%20CPU%20i%20razvoja%20karijere%20u%20RH%202016.-2020..pdf> (6. 10.2 023.)
7. Zakon o knjižnicama (2019). Zakon o knjižnicama i knjižničnoj djelatnosti. Narodne novine 17, 356. URL: https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2019_02_17_356.html. (8. 11. 2023.)